

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
(В МЕЖАХ ФОРУМУ З
ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ,
ВЕТЕРАНОК ТА ЧЛЕНІВ ЇХ
СІМЕЙ «РІВНЕНСЬКА
ЄДНІСТЬ»)

Рівне

27-28 лютого 2025

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

РІВНЕНСЬКА
ОБЛАСНА
ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ

ПСИХОЛОГО-
ПРИРОДНИЧИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
РДГУ

Соціально-психологічна реабілітація ветеранів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, проведеної в межах Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність» 27-28 лютого 2025 року / Упорядники проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова, проф. В. Безлюдна. Рівне, РДГУ, 132 с.

2. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор. 2007. 640 с.

Стеца Наталя,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
освітнього менеджменту та соціальної роботи
Рівненського державного гуманітарного університету (м. Рівне)

СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ТРУДНОЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Соціальна інтеграція дітей військовослужбовців є актуальною проблемою сучасного суспільства. Військова служба батьків часто супроводжується частими переїздами, довготривалими розлуками, емоційним навантаженням та змінами соціального оточення. Ці фактори можуть суттєво впливати на психологічний стан, соціальні взаємозв'язки та навчальні досягнення дітей. Важливість дослідження цієї теми зумовлена необхідністю розробки ефективних стратегій підтримки та адаптації дітей до нових умов життя.

Мета. Дослідження є аналіз основних труднощів соціальної інтеграції дітей військовослужбовців та визначення ефективних шляхів їх подолання. Основні аспекти включають психологічну підтримку, освітні ініціативи та соціальні заходи, спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку та самореалізації дітей військовослужбовців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна інтеграція дітей військовослужбовців є складним процесом, що включає адаптацію до соціальних норм, навчального середовища та міжособистісних стосунків. Військовий спосіб життя впливає на дітей як психологічно, так і соціально, формуючи їхній життєвий досвід. У зв'язку з цим, важливо розглянути основні труднощі, з якими вони стикаються, та можливі шляхи подолання цих проблем.

Психологічні труднощі. Однією з найвагоміших проблем для дітей військовослужбовців є психологічний стрес, спричинений умовами, у яких вони зростають. Основні фактори, що впливають на їхній емоційний стан:

1. Часті розлуки з батьками. Військовослужбовці часто перебувають у відрядженнях або беруть участь у бойових діях, що зумовлює довгі періоди розлуки. Це може викликати почуття самотності, страху та нестабільності у дитини.

2. Невизначеність та тривога. Постійні переживання за життя та безпеку батька чи матері, які перебувають у зоні конфлікту, можуть спричинити хронічний стрес і емоційне виснаження.

3. Посттравматичний синдром (ПТСР) у батьків. Якщо військовослужбовець повертається додому з психологічними травмами, це впливає на всю сім'ю, створюючи додатковий тиск на дитину. Для мінімізації психологічних труднощів необхідні спеціалізовані програми підтримки, які включають консультації з психологами, групові заняття та терапевтичні методи роботи з дітьми.

4. Соціальна ізоляція та труднощі у взаємодії. Часті переїзди через зміну місця служби батьків є однією з головних причин соціальної ізоляції дітей військовослужбовців. Основні проблеми:

5. Втрата друзів та труднощі у формуванні нових контактів. Діти змушені адаптуватися до нових соціальних груп, що може призводити до самотності та емоційної нестабільності.

6. Відсутність почуття приналежності. Часті зміни середовища можуть формувати у дитини відчуття нестабільності та неможливості «вкоренитися» в певній спільноті.

7. Можливі проблеми у комунікації. Соціалізація в нових колективах може бути ускладнена через попередній негативний досвід або страх бути відторгнутим.

Форум з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність», 27-28.02.2025р.

Для вирішення цих проблем важливе створення спеціальних інтеграційних програм у навчальних закладах, що сприятимуть легшій адаптації дітей у новому середовищі.

Освітні труднощі. Зміна навчальних закладів впливає на академічну успішність дітей військовослужбовців. Головні проблеми:

1. Різниця у навчальних програмах. В Україні різні школи можуть мати власні стандарти викладання, що ускладнює адаптацію.

2. Зміна методик викладання. Діти можуть стикатися з іншими підходами до навчання, що ускладнює засвоєння матеріалу.

3. Можливий конфлікт із новими вчителями та однокласниками. Вимушена адаптація до нового середовища може викликати стрес та знижувати мотивацію до навчання.

Розв'язання цих проблем можливе через розробку єдиної освітньої програми для дітей військовослужбовців, додаткові курси та психологічну підтримку.

Економічні труднощі. Фінансові труднощі також можуть ускладнювати соціальну інтеграцію дітей військових. Основні чинники:

1. Нестабільний дохід сім'ї. Зарплата військовослужбовця може змінюватися залежно від умов служби, що впливає на рівень життя родини.

2. Додаткові витрати на навчання та адаптацію. Підготовка до навчання у новому закладі, купівля підручників та форми може створювати фінансовий тиск.

3. Обмежений доступ до позашкільної освіти та дозвілля. Фінансові труднощі можуть обмежувати участь дітей у гуртках, секціях та інших заходах. Держава та громадські організації можуть допомогти у подоланні цих труднощів шляхом надання соціальних стипендій, грантів та підтримки освітніх програм.

Стигматизація та упередження. У суспільстві можуть існувати стереотипи щодо військових сімей, що впливає на соціалізацію дітей. Можливі труднощі:

1. Нерозуміння з боку однолітків. Деякі діти можуть вважати, що військові родини мають привілеї або, навпаки, стикаються з надмірними труднощами.

2. Дискримінація з боку освітніх закладів. Деякі школи можуть не враховувати особливості військових сімей, що ускладнює навчальний процес.

3. Тиск суспільства. Діти можуть відчувати відповідальність за вибір своїх батьків, що впливає на їхню самооцінку.

Для подолання цих проблем необхідна просвітницька робота серед учнів та викладачів, яка допоможе усвідомити специфіку життя військових сімей.

Перспективи соціальної інтеграції. Соціальна робота як інструмент інтеграції. Соціальна робота відіграє ключову роль у сприянні інтеграції дітей військовослужбовців. Це включає:

1. Розробку програм підтримки. Впровадження спеціальних заходів, які допоможуть дітям адаптуватися до соціального та освітнього середовища.

2. Психологічний супровід. Соціальні працівники можуть забезпечувати консультивання та емоційну підтримку дітям і їхнім сім'ям.

3. Співпрацю з освітніми закладами. Важливо створювати комфортні умови для навчання та розвитку дітей військовослужбовців.

Висновки. Успішна соціальна інтеграція дітей військовослужбовців потребує комплексного підходу, що включає: психологічну підтримку дітей та їхніх сімей, створення освітніх програм, що полегшують адаптацію, державні ініціативи щодо фінансової підтримки військових родин, інформаційні кампанії для зменшення стигматизації, інтеграція дітей військовослужбовців є важливим аспектом соціальної політики, що потребує уваги з боку держави, громадських організацій та освітніх установ.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16#Text>.

2. Закон України “Про соціальні послуги”. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2019. № 18.
3. Калініченко Я.В. Соціальна підтримка військовослужбовців та їх сімей – це питання, яке завжди на часі. АрміяInform. URL: <https://surl.li/tbbicc>
4. Напруженість соціальна. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-71279>.
5. Пеша І.В. Соціальний супровід як форма комплексної соціальної допомоги // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2013. – Ч. II. – № 11 (270). – С. 193-199.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 587 “Про організацію надання соціальних послуг” (із змінами) URL: <https://surl.gd/leckpr>
7. Яригіна Є. П. Місце і значення соціального забезпечення сімей з дітьми в системі права соціального захисту. Проблеми законності. 2011. Вип. 116. С. 80–86.

Супрун Віктор,

аспірант кафедри психології

*Національного університету «Острозька академія»,
лікар акушер-гінеколог КНП "НМР СМСЧ (м. Нетішин)*

<https://orcid.org/0000-0007-6212-7364>

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВАГІТНИХ ЖІНОК В УМОВАХ ВІЙНИ: СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ

В реаліях сьогодення сучасна психологія все більшу увагу приділяє вивченню психологічного благополуччя населення України. Наукові дослідження спрямовані на поглиблений аналіз сутності феномену психологічного благополуччя, вивчення його факторів становлення. Важливість досліджень та впровадження напрацювань на практиці, щодо захисту ментального здоров'я, набули особливої актуальності з початком повномасштабної війни в Україні.

Актуальність визначається наявністю військового конфлікту в країні та його впливом на психологічне благополуччя кожного, а саме зростання стресу, тривожності, посттравматичного стресового розладу тощо. Реалії сьогодення вимагають докорінних змін доктрини в плані підходу до надання спеціалізованої допомоги для подолання емоційних та психічних труднощів, психологічної підтримки та реабілітації.

Процес повернення в громадське життя та соціальна адаптація вимагають специфічних стратегій та підходів в вирішенні питання збереження психологічного благополуччя українців в умовах військових конфліктів.

Відповідно до висновків ВООЗ (World Health Organization) майже всі люди, які постраждали від надзвичайних ситуацій, катастроф, воєн, відчувають психологічний стрес, який для більшості людей має довготривалий вплив і дуже повільно зменшується з часом. Під час гуманітарних криз поширеність таких психічних розладів, як депресія і тривожність зростає більш як удвічі [5, С.385].

За даними ВООЗ, потенційний ризик захворіти внаслідок війни на такі психічні розлади, як депресія і посттравматичний стрес мають понад 8,5 млн українців, якщо виходити з того, що під час війни та надзвичайних ситуацій страждає кожен п'ятий. Експерт штаб-квартири ВООЗ у Женеві, співголова Референтної групи із психічного здоров'я та психо-соціальної підтримки Фамі Ханна підтвердив, що мешканці звільнених населених пунктів, які перебували під російською окупацією, належать у цьому сенсі до найуразливіших верств населення. Пережитий досвід стресового характеру може призводити до виникнення психологічних розладів, люди можуть відчувати себе безпорадними, тому що стикаються з ситуаціями нетиповими, ненормальними, негуманними [5, С.386].

Виклад основного матеріалу. Психологічне благополуччя сьогодні є надзвичайно актуальним предметом наукових досліджень. У контексті впливу війни на його основні

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ.

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
проведеної в межах *Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх
сімей «Рівненська єдність»***

27-28 лютого 2025 року

Упорядники:
***проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова,
проф. В. Безлюдна***